

Віталіна Нагорна

Кандидат юридичних наук,
доцент кафедри Національна академія Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький
<https://orcid.org/0000-0001-5928-9804>
vitalina87nahorna@gmail.com

Вероніка Берник

Студентка 371 навчальної групи факультету правоохоронної діяльності,
Національна академія Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького,
місто Хмельницький, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-8207-311X>
veronikabernyk@ukr.net

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ (ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ)

В науковій статті висвітлено проблемні питання врегульованих державою соціальних стандартів щодо захисту населення. Здійснено комплексне дослідження та аналіз правового регулювання соціального забезпечення в Україні з урахуванням економічного розвитку держави на сучасному етапі розвитку суспільства. Наведено та досліджено поняття соціального захисту та соціального забезпечення, їх взаємозалежність та відмінність. Проведено аналіз наукових думок щодо визначення соціального забезпечення як складової соціального захисту. Висвітлено питання сучасного стану та тенденцій розвитку нормативно-правового регулювання у сфері соціального забезпечення в Україні. Запропоновані напрямки покращення функціонування системи соціального забезпечення в сучасних умовах. Визначено основні проблеми, що стримують подальший ефективний розвиток системи соціального страхування в Україні та запропоновано шляхи їх вирішення. Проаналізовано види та форми соціального страхування, визначено їх особливості. І з метою максимально можливого наближення до відповідних міжнародних стандартів визначена необхідність поступового та систематичного реформування системи соціального забезпечення в країні. Розглянуті шляхи сприяння здійснення державою активних дій у напрямку зміцнення соціальної захищеності населення. У статті звертається увага на проблемні питання недостатнього соціального забезпечення громадян. Приділена увагу механізму реалізації права на соціальне забезпечення. Здійснено характеристику складових елементів соціального забезпечення. Проаналізовано нормативно-правові акти України у сфері соціального забезпечення населення. Здійснено аналіз поглядів науковців з проблемних питань соціального забезпечення в Україні. Наведено пропозиції щодо удосконалення законодавства та впровадження нового виду соціального забезпечення громадян.

Ключові слова: соціальне забезпечення, соціальний захист, соціальний ризик, соціальне страхування.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Однією із найактуальніших проблем на сьогодні в Україні є соціальне забезпечення прав і свобод громадян. Україна є соціальною та правовою державою, яка зобов'язана забезпечувати соціальний захист громадян країни.

Правове регулювання соціального забезпечення та механізм його реалізації свідчить про високий рівень розвитку держави, яке задеклароване в ч. 1 ст. 46 Конституції України, як складова права на соціальний захист [1, ст. 46].

Соціальне забезпечення – це комплекс заходів, спрямованих на підтримку та підвищення грошових доходів населення. Соціальне забезпечення є складовою соціального захисту та включає в себе матеріальну допомогу.

В науці існує ряд думок щодо визначення поняття соціального забезпечення. Однією із наукових теорій є забезпечення громадян в ситуаціях, коли людина неспроможна самостійно забезпечити собі захист і потребує допомоги у разі хвороби, інвалідності, втрати заробітку, старості чи нещасного випадку на виробництві. Такі ситуації можуть статися з кожним і, з боку держави впровадження такого виду захисту є доцільним. Ще однією категорією незахищеного населення є громадяни, які хоч і працюють, але неспроможні себе гідно забезпечити або бажають покращення свого матеріального становища і потребують захисту від держави у наданні, наприклад, кредиту на умовах вигідних для обох сторін. Захист і державна допомога є питанням актуальним для нашого покоління і для всіх верст населення. Важливим питанням є як отримати допомогу, яка так необхідна кожному.

У даній статті проаналізовано рівень правового регулювання соціального забезпечення в Україні та запропоновано рекомендації щодо покращення соціального захисту громадян з боку держави.

На національному рівні питання соціального забезпечення регулюється низкою законів, які містять положення щодо процесу надання такої допомоги, але не достатнім є отримання компенсації, якщо така виплата не є суттєвою. А у реальних життєвих обставинах таких виплат не достатньо навіть для

оплати комунальних послуг, не дивлячись на те, що допомога розрахована на допомогу людині в цілому.

Актуальність розгляду питання правового регулювання соціального забезпечення населення є необхідним для всіх громадян нашої країни, тому що, враховуючи економічний розвиток нашої держави, він ставить свій відбиток на багатьох категоріях осіб. Тому у даній статті присвячена увага проблемам визначення поняття соціального забезпечення, впровадження нового виду захисту громадян та кодифікації нормативно-правових у сфері права соціального забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання соціального забезпечення досліджували такі науковці як: В. Галаганов, В. Зубенко, С. Калашников, Т. Кіряню, Г. Півняк, В. Самчинська, Ю. Рудик, Н. Холод та ін. Однак аналіз досліджень показав, що значну увагу варто приділити проблемам соціального забезпечення в Україні та шляхам їх вирішення.

В сучасних умовах питанню вдосконалення законодавства України у сфері соціального захисту приділяли увагу такі науковці, як: Болотіна Н., Бойко М. Д., Гончаров А. В., Дараганова Н. В., Дудчак А. В., Кульчицька О. І., Москаленко В. В., Нагорна В. В., Підлипна Р. В., Сирота І. М., Скуратівський В., Чічкань М. В., Шевчук П. І. та багато інших.

У статті використані положення та норми чинного законодавства, зокрема Конституції України, законів України, постанов Кабінету Міністрів України, міжнародних договорів та угод.

Метою статті є комплексне дослідження та аналіз правового регулювання соціального забезпечення в Україні з урахуванням економічного розвитку держави на сучасному етапі розвитку суспільства.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Українська держава визнає одним із пріоритетних напрямків своєї соціальної політики правовий та соціальний захист населення.

На сучасному етапі розвитку України положення, які закріплені на законодавчому рівні щодо правового регулювання права соціального забезпечення мають ряд проблем з боку механізму їх реалізації. Проблемним питанням є застарілість норм законодавства та неврахування всіх можливих допомог, яких потребує населення. Також існує проблема щодо колізій в нормативно-правових актах, які регулюють питання соціального забезпечення, так як норми приймалися в різні часи. Вони є редагованими на даний час, але враховуючи розвиток суспільства, вони потребують вдосконалення. На сьогоднішній день законодавством встановлено досить великий спектр гарантій захисту прав громадян, в тому числі і соціальних пільг. Задекларовані норми не дають жодного результату, тому що держава не в змозі нормально забезпечити надання цих послуг. Не маючи матеріальних ресурсів держава бере на себе зобов'язання, які не може виконати. Це зумовлено, так званими «тимчасовими» законами, розрахованих на певну категорію осіб з метою виплати додаткових (несумісних з потребами громадян) матеріальних виплат.

Питанню рівня соціальної захищеності громадян приділено увагу низки науковців, практиків, юристів, а саме: Болотіна Н., Бойко М. Д., Галанова В. П., Гончарова А. В., Дараганова Н. В., Дудчак А. В., Кульчицької О. І., Москаленко В. В., Підлипної Р. В., Сироти І. М., Скуратівського В., Чічкань М. В., Шевчук П. І. та багато інших.

У наукових розробках науковців відсутня єдність поглядів на сутність понять соціального захисту та соціальне забезпечення, тому необхідним є аналіз висновків і узагальнення теоретичних положень та на їх основі формулювання поняття «соціальний захист» та визначення його ознак. Адже категорія «соціальний захист» уявляє наукову цінність не лише для науки права соціального забезпечення, а для усієї правової науки і є загальною правовою науковою категорією.

Наразі відсутня єдність поглядів на сутність понять «соціального захисту» та «соціального забезпечення». Значна частина науковців розрізняють все-таки

поняття «соціальний захист» і «соціальне забезпечення» та розуміють перше з них, як більш широке за сутністю та змістом.

Дудчак А. В. вважає, що соціальне забезпечення є категорією економічних відносин з перерозподілу національного доходу для забезпечення нормальних соціальних стандартів життя (потреб кожної людини) з настанням для неї соціальних ризиків [2, с. 18].

Відповідно до ст. 46 Конституції України зазначається, що: «Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості» [1, ст. 46].

У загальному можна зазначити, що держава гарантує всім громадянам захист, під час настання у кожного з нас непередбачуваних життєвих ситуацій, з якими самостійно не зможе впоратися людини та без жодних проблем і перешкод може розраховувати на допомогу з боку держави.

На практиці зустрічаються такі ситуації, коли отримувачі соціальних послуг мають певні перешкоди у зібранні необхідних документів для отримання соціальної допомоги та кошти, які виплачуються громадянам не відповідають реальній цінovій політиці у країні.

На думку Підлипної Р. В. соціальне забезпечення як вид соціального захисту повинен включати в себе, соціальне страхування. Також, автор значну увагу приділяє тому, що запровадження соціального страхування, як складової соціального забезпечення буде тягнути за собою необхідність додаткових витрат на забезпечення даного виду захисту [3, с. 16].

Відповідно до ч. 2 ст. 46 Конституції України, право громадян на соціальний захист гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування це система прав, обов'язків та гарантій, яка передбачає надання захисту особам, які повністю або частково є непрацездатними, втратили годувальника, безробітні з незалежних від них обставин, старі або просто особи, які потребують цього захисту [1, ст. 46].

Гарантією забезпечення права на соціальний захист є загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яке відповідно до підпункту 3 пункту 1 статті 1 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» трактується, як система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення, страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів Фонду соціального страхування України [4, ст. 1].

Основним джерелом існування громадян в Україні є пенсії, допомоги та інші види соціальних виплат:

виплати по догляду за дитиною;

виплати при вагітності та пологах;

одноразова грошова допомога при народженні дитини;

допомога із догляду за дитиною з інвалідністю;

із тимчасової непрацездатності у зв'язку з доглядом за хворою дитиною;

виплати самотнім матерям з дітьми;

виплати на дітей, які перебувають під опікою, піклуванням.

Цей перелік може продовжуватися та змінюватися в залежності від настання певних несприятливих обставин у громадян.

Враховуючи, що соціальні виплати і є виплатами людині на лікування чи утримання, тому є необхідність забезпечити соціальне страхування таким чином, щоб кожен громадянин незалежно від виду роботи та стажу вільно користувався правом на соціальне страхування, яке б включало в себе медичну допомогу та, яке б здійснювалося та проводилося протягом усього життя застрахованої особи. У подальшому такий вид соціального забезпечення не потребував би додаткових виплат, адже лікування, яке здійснюється з початку виявлення у особи хвороби, може попередити настання інвалідності, що є результатом зменшення виплат матеріальної допомоги громадянам.

Вид медичного страхування як складова соціального забезпечення, може стати одним із видів соціального страхування, яке б було обов'язковим для всіх громадян, надійним та перспективним.

Беручи до уваги досвід іноземних держав щодо медичного страхування, можна розглядати результативні перспективи запровадження даного виду соціального забезпечення. Конвенція Міжнародної організації праці «Про мінімальні норми соціального забезпечення» передбачає один із видів соціального захисту - медичну допомогу. Відповідно до Конвенції Міжнародної організації праці «Про мінімальні норми соціального забезпечення» № 102, ратифікованої Верховною Радою України, відносяться дев'ять основних видів соціального захисту:

медична допомога;

допомога внаслідок хвороби;

допомога внаслідок безробіття;

виплата у зв'язку з народженням дитини;

допомога у зв'язку з втратою годувальника;

допомога сім'ям з дітьми;

соціальні виплати у зв'язку з травматизмом на виробництві

та професійним захворюванням;

виплати з умов настання інвалідності;

виплати за віком [5, ст. 2].

В науці значна увага приділена законодавчому урегулюванню права соціального забезпечення. Наприклад, Гончаров А. В. зазначає, що питання соціального захисту залежить від багатьох суспільних явищ, таких як у якому світі ми живемо, який економічний стан країни та якими є потреби громадян, внаслідок чого є проблема дослідження даного питання. Дивлячись з якого боку підходити до питання, кожен спеціаліст буде характеризувати його по-своєму. Тому і потрібно залучати спеціалістів різних професій, де більш достовірним буде аналіз їх спільної діяльності [6, с. 18].

Галанов В. П. свою увагу звернув на дослідження питання пенсійного забезпечення громадян, нарахування допомог, компенсаційних виплат за

рахунок державного бюджету. Для нормальної діяльності процесу надання виплат, також повинні на високому рівні виконувати свої обв'язки, громадяни, які надають такі послуги – з консультування та допомоги правильного заповнення документів, громадянам, які є необізнаними з цих питань [7, с. 416].

Кульчицька О. І. відзначає, що право соціальної допомоги має бути невід'ємним правом людини. Держава повинна бути гарантом забезпечення громадянам соціальної допомоги, у разі настання непередбачуваних обставин та всім особам, яким потрібна певна допомога [8, с. 20].

Щодо поглядів Болотіної Н., то більшу увагу автор приділила праву соціального забезпечення окремих категорій громадян з надання соціального послуг, а саме: військовослужбовцям, вимушеним переселенцям, та іншим категоріям постраждалих осіб. Забезпечення права соціального захисту, в першу чергу, потребують незахищені верстви населення. Адже, дійсно допомога особам, які вимушені залишити постійне місце проживання потребує негайної та невідкладної допомоги. Виникають проблеми із доступом до документів, що ускладнює процес надання їм соціальних виплат. Відсутність документів не повинна впливати на реалізацію права на соціальний захист таким особам. Існує потреба правового регулювання надання потерпілим особам першої невідкладної допомоги, харчування та нового місця проживання, які втратили або не мають змоги придбати власне житло [9, с. 36].

Думки науковців щодо поняття та сутності соціального захист є неоднозначними. Вони аналізували та висвітлювали свої погляди по-різному, але якщо їх об'єднати, то виходить єдине, правильне розуміння правового захисту громадян. Всі дослідженні питання є важливими, такі, як: захист дітей та їх матерів, як допомога пенсіонерам, військовослужбовцям так і запровадження нового виду соціального забезпечення, як медичне обслуговування.

На сьогодні правове регулювання питання права соціального забезпечення громадян здійснюється відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Закону України «Про основи соціальної

захищеності осіб з інвалідністю в Україні», Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю». Дане питання врегульоване нормативно-правовими актами задля забезпечення соціальної політики та запровадження соціальних гарантій для населення, а саме: Законом України «Про мінімальний споживчий бюджет» та Законом України «Про індексацію грошових доходів населення», Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування». Також існує низка правових документів та угод прийнятих Україною у рамках співпраці з СНД, а саме, Угода про гарантії прав громадян держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав в галузі пенсійного забезпечення та Угода про взаємне визнання пільг і гарантій для учасників та інвалідів Великої Вітчизняної війни, учасників бойових дій на території інших держав, сімей загиблих військовослужбовців». Право соціального забезпечення є визнаним правом європейськими співтовариствами, а саме гарантується Загальною декларацією прав людини, Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права, Європейською соціальною хартією, та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Проблематикою правового регулювання соціального забезпечення в Україні є відсутність єдиної кодифікованої системи норм соціального забезпечення. Можливість упорядкування цих норм та правил гарантувала б

злагодженість викладених фактів у нормативно-правових актах оперативну діяльності всієї системи соціального забезпечення громадян.

Соціальне забезпечення у формі матеріальних виплат не відповідає потребам громадян.

При запровадженні будь-яких нових норм та правил потрібно враховувати стан сьогодення, потреби населення, змінювати застарілі норми законодавства, а не адаптувати їх до вимог сьогодення.

Рівень самозахищеності громадян від соціальних ризиків залежить від життєвих обстави, які за собою можуть тягнути підвищення витрата бо зниження раніше отриманого доходу.

Соціальний ризик – це ймовірність настання матеріальної незабезпеченості в результаті втрати заробітку або трудового доходу з об'єктивних, соціально значимих причин, а також виникнення необхідності додаткових витрат.

Виникнення складних життєвих обставини можна поділити на:

біологічні (ті, які залежать від фізичного стану здоров'я людини: хвороба, травма, смерть, вагітність, старість);

виробничі (пов'язані із виконанням трудових обов'язків: інвалідність, професійне захворювання, смерть);

економічні (не залежні від волі людини: інфляція, безробіття);

демографічні (спричиненні наявністю дітей та їх великою кількістю, самотність, сирітство).

Наявність чи відсутність тих чи інших факторів є обставиною, за якої виникає потреба допомоги певним категоріям груп осіб.

Проблемним питанням недостатнього соціального забезпечення громадян є те, що рівень матеріальної допомоги залежить від мінімального прожиткового мінімуму доходів громадян, який є необґрунтованим показником достатності такої допомоги рівню фактичних потреб осіб.

До змісту права соціального забезпечення відносяться закріплені державою умови та можливості громадян у сфері соціального захисту, за яких вони можуть отримати допомогу у разі настання соціальних ризиків.

Зміст права соціального забезпечення характеризується умовами, за яких призначається грошова виплата (пенсія, субсидія); обсягом та розміром надання певного виду соціального захисту; порядком звернення особи до уповноваженого органу з метою призначення ним певного виду соціальних виплат та строком на який призначаються пільги або умови на, яких надається відповідний вид соціальної допомоги. Сукупність цих умов є передумовою дозволу на отримання додаткових виплат з боку держави [10, с. 21].

Нагорна В. В. зазначає, що однією із важливих проблем розвитку Української держави, пов'язаних з пошуком напрямків подолання кризових явищ життя, є вирішення проблем розвитку соціального захисту окремих категорій громадян [11, с. 79].

Запроваджені в Україні пільги є формою реалізації права громадян на соціальний захист з боку держави, яке закріплене в Конституції України та впливає з міжнародно-правових зобов'язань держави. Крім того, вказані форми соціального захисту безпосередньо пов'язані з реалізацією права на достатній життєвий рівень, права на житло, права на охорону здоров'я, низки інших положень Основного Закону [11, с. 81].

Складовими права соціального забезпечення є впорядкування вже існуючого законодавства, яке регулювало суспільні відносини відповідно до соціального розвитку громадян та розвитку нових технологій. Також, важливим етапом є правове регулювання питання права медичного страхування. Бюджетний фонд, не дає можливості у повному обсязі забезпечити всі верстви населення соціальними виплатами. А можливість запровадження інституту медичного страхування не тільки збільшить ріст працюючого населення, але й дасть змогу поповнити державний бюджет. Тільки найвищий рівень медичного обслуговування дасть змогу розвитку держави. Попередження настання інвалідності, вилікування хронічних захворювань, реабілітація – все це може стати початком розвитку нового високорозвиненого суспільства.

Під час законотворчої діяльності в сфері соціального забезпечення не варто опиратися лише на затверджені законодавством мінімальні стандарти рівня життя, а варто звертати увагу на конкретні потреби людини.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, соціальне забезпечення – це не тільки невід’ємна складова соціальної політики будь-якої держави, але і обов’язкова умова існування цивілізованого суспільства з достатньо високим рівнем життя. Адже людина, як найвища цінність держави, має почуватися громадянином своєї держави, тобто відчувати захищеність з боку державних органів, щодо свого життя та здоров’я, адже її права та свободи є охоронюваними державою та вважаються найвищою соціальною цінністю. Запровадження певних норм у історичному минулому, де у перше було введено допомоги населенню є хорошим ґрунтом для запровадження нових норм уже у новому розвиненому суспільстві.

На основі викладеного матеріалу вважаємо за доцільне впровадження нового виду соціального забезпечення, такого як право на медичний захист, який дасть прогресивний розвиток нашій країні у майбутньому.

Чинне законодавство України у сфері соціального захисту виступає основою соціального забезпечення. Тому «соціальне забезпечення громадян» – це сукупність гарантованих та реалізованих державою економічних, соціальних та правових заходів з метою забезпечення їх нормальної життєдіяльності.

Ще однією умовою удосконалення законодавства у сфері соціального забезпечення в Україні є необхідність здійснення аналізу усіх нормативно-правових актів та впровадження нових норм у відповідності до вимог суспільства (забезпечення високих соціальних виплат) з метою їх подальшої кодифікації.

Держава, як гарант захисту прав своїх громадян, зобов’язана здійснювати підтримку свого населення з урахуванням рівня їх потреб. Соціальні права громадян, як і інші їх права повинні забезпечуватися та розвиватися на високому державному рівні, повинен забезпечуватись соціальний захист прав

усіх категорій населення і приділятися особлива увага механізму реалізації права на соціальне забезпечення.

Складовими механізму реалізації права на соціальне забезпечення повинні стати розробка та реалізація державних програм із соціального захисту різних категорій громадян із складними життєвими ситуаціями; матеріальне, соціально-побутове і медичне забезпечення та страхування.

Перспективами дослідження соціального забезпечення має стати висвітлення питання збільшення соціальних виплат громадянам, які більш за все їх потребують, внесення змін до чинного законодавства та прийняття єдиного кодифікованого акту - Кодексу соціального забезпечення та системи соціального захисту населення у зв'язку розвитком новітніх технологій та породження ними нових потреб суспільства.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 30.09.2016. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 14.02.2019).
2. Дудчак А. В. Соціальне забезпечення громадян: Сучасний стан та перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2017. травень. (№ 5 (45)). С. 568–572.
3. Підлипна Р. П. Система соціального захисту населення в Україні у сучасних умовах : сутність і основні складові. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Функціонування економічної системи*. Полтава, 2015. № 1(69), ч. 1. С. 16–22.
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23. 09. 1999 р. № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення 15.02.2019).
5. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про мінімальні норми соціального забезпечення № 102: Закон України від 16.03.2016 р. № 1024-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-19> (дата звернення 15.02.2019).
6. Гончаров А. В. Теоретико-правові засади соціального захисту в Україні: автореф. дис. к.ю.н. : 12.00.01 / Луганський державний університет внутрішні справ імені Е. О. Дідоренка. Луганськ, 2011. 18 с.
7. Галаганов В. П. Право социального обеспечения : учеб. пособ. / за ред. В.П. Галаганов Изд. Центр «Академия» Москва 2014. 448 с.
8. Кульчицька О. І. Суб'єкти права соціального забезпечення України : автореф. дис. к.ю.н. : 12.00.05 / Київський національний університет імені Т. Шевченка. Київ, 2007. 187 с.
9. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять. *Право України*. Чернігів, 2000. № 4. с. 35–39.
10. Сташків Б. І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навч. посіб. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 693 с.
11. Нагорна В. В. Соціальні права дітей з особливими потребами в Україні / *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2013. Вип. 21. С. 79–82.

References

1. *Konstytutsiya Ukrayiny* [Constitution of Ukraine]. Law of Ukraine from 28. 06. 1996 № 254к/96-VR Update date 30.09.2016. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> [in Ukrainian]
2. Dudchak A. V. (2017). *Sotsial'ne zabezpechennya hromadyan: Suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku* [Social security for citizens: Current status and prospects of development]. *Molodyy vchenyy* [Young scientist]. № 5 may (45). P. 568–572. [in Ukrainian]
3. Plypnaya R. P. (2015). *Systema sotsial'noho zakhystu naseleennya v Ukrayini u suchasnykh umovakh : sutnist' i osnovni skladovi* [The system of social protection of the population in Ukraine in modern conditions: the essence and main components]. *Naukovyy visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Funktsionuvannya ekonomichnoyi systemy* [Scientific herald of Poltava University of Economics and Trade. Functioning of the economic system.] Poltava, 2015. № 1(69), p. 1. P. 16–22. [in Ukrainian]
4. *Pro zahal'noobov'yazkove derzhavne sotsial'ne strakhuvannya* [About compulsory state social insurance] Law of Ukraine from 23. 09. 1999y. № 1105-XIV. Update date 11.10.2018. (Date of treatment 15.02.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> [in Ukrainian]
5. *Pro ratyfikatsiyu Konventsiiy Mizhnarodnoyi orhanizatsiyi pratsi pro minimal'ni normy sotsial'noho zabezpechennya № 102* [On ratification of the International Labor Organization Convention on Minimum Welfare Provisions]: Law of Ukraine from 16.03.2016 y. № 1024-VIII. Update date: 16. 04. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-19> [in Ukrainian]
6. Honcharov A.V. (2011). *Teoretyko-pravovi zasady sotsial'noho zakhystu v Ukrayini* [Theoretical and legal foundations of social protection in Ukraine] : avtoref. deser. ...kand. yurydychnykh nauk : 12.00.01. Luhans'kyy derzhavnyy universytet vnutrishni sprav imeni E. O. Didorenka. Lugansk, 2011. 18 p. [in Ukrainian]
7. Galaganov V. P. (2014). *Pravo sotsial'nogo obespecheniya* [Social security law] : ucheb. posob. / za red. V.P. Galaganov Izd. Tsentr «Akademiya». Center "Academy". Moskva. 2014. 448 p. [in Russian]
8. Kul'chyts'ka O. I. (2007). *Sub'yekty prava sotsial'noho zabezpechennya Ukrayiny* [Subjects of the right of social security of Ukraine] : avtoref. deser. ...kand. yurydychnykh nauk 12.00.05. Kyivskyy natsional'nyy universytet imeni T. Shevchenka. Kyiv, 2007. 187 p. [in Ukrainian]
9. Bolotina N. (2016). *Pravo lyudyny na sotsial'ne zabezpechennya v Ukrayini: problema terminiv i ponyat'* [Human right to social security in Ukraine: the problem of terms and concepts]. *Pravo Ukrayiny* [The law of Ukraine]. 2000. № 4. P. 35–39. [in Ukrainian]
10. Stashkiv B. I. (2016). *Pravo sotsial'noho zabezpechennya. Zahal'na chastyna* [The right to social security. General part] : navch. posib. PAT "PVK" "Desna". Chernigov, 2016. 693 p. [in Ukrainian]
11. Nahorna V. V. (2013). *Sotsial'ni prava ditey z osoblyvymy potrebamy v Ukrayini* [Social rights of children with special needs in Ukraine]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsional'noho universytetu. Seriya «Pravo»* [Scientific bulletin of Uzhhorod university. Series «Law»]. Uzhhorod, 2013. № 21. P. 79–82. [in Ukrainian]

Vitalina Nahorna and Veronika Bernyk. Status and Prospects of Legal Regulation of Social Security in Ukraine (Theoretical and Legal Analysis)

The scientific article highlights the problematic issues of state-regulated social standards for the protection of the population. Complex research and analysis of legal regulation of social security in Ukraine is carried out taking into account the economic development of the state at the present stage of development of society. The concepts of social protection and social security, their interdependence and difference are presented and investigated. The analysis of scientific opinions on the definition of social security as a component of social protection is carried out. The issue of

the current state and trends of the development of legal regulation in the field of social security in Ukraine is highlighted. Are offered directions of improvement of functioning of a social security system in modern conditions. The main problems that impede the further effective development of the social insurance system in Ukraine are identified and ways of their solution are proposed. The types and forms of social insurance are analyzed, their features are determined. In order to maximally approximate the relevant international standards, the need for a gradual and systematic reform of the social security system in the country has been identified. The ways of promoting the state's active activism in the direction of strengthening social protection of the population are considered. The article focuses on problematic issues of inadequate social provision of citizens. The mechanism of realization of the right to social security is paid attention. The characteristics of the components of social security are described. The normative and legal acts of Ukraine in the field of social security of the population are analyzed. The views of specialists in issues of social security in Ukraine are analyzed. Proposals on improvement of legislation and proposals for the introduction of a new type of social security of citizens are presented.

Key words: social security, social protection, social risk, social insurance.